

NYA SMÅFJÄRILAR FÖR SÖRMLAND

(Text,bilder: Jukka Väyrynen)

Det finns få ordningar som är så väl utforskade i vårt land. som skalbaggarna och fjärilarna, men inom dessa ordningar finns fortfarande familjer man vet väldigt lite om. Bland fjärilarna i det här fallet, så har man idag relativt bra begrepp om storfjärilarnas utbredning, men bland det små finns fortfarande mycket att göra. Luckorna i utbredningslistorna är stora och många. Vill man hitta nya landskapsfynd, så gör man det lätt i de flesta landskap, med lite rotande i Catalogus och med enträget, målinriktat arbete, kan det bli flera.

I detta fall var det inte så mycket arbetsinsatsen som stod för fynden, utan snarare bestämning av tidigare infångade exemplar. Utan relevant bestämmingslitteratur stod Jan-Olov Björklund för sakkunskapen.

De i denna artikel redovisade mottarterna är troligen förbisedda av de flesta, eller som i mitt fall infångade i tron att de var av den lite vanligare arten Purpurmott *Pyrausta purpuralis*.

Purpurmottet är ju en art som de flesta förr eller senare hittar i sin håv. Den flyger liksom sina släktingar på många olika typer av biotoper, men finnes främst på torrmarker.

Pyrausta-arterna är dessutom lätta att jaga upp på dagen.

Att bedåras av purpurmottet är ju inte så svårt, vare sig man pysslar med småfjärilar eller någon annan grupp.

Men, med den lilla fjärilen i sin hand, anar man föga att det gott och väl kan vara någon av de flera liknande arterna.

Många rynkar nog på näsan och säger att vad då problem..?

Har man försökt sig på bestämning av Eupithecior så lär väl detta knappast vara något problem..(Vem kan förresten Eupitheciorna??!).

Undertecknad fick i varje fall lite att tänka på då ett av mina mott visade sig vara P.porphyralis. Detta exemplar fångades vid vår föreningsexcursion till Öknaby -91.

Denna art har, liksom flera av Pyraustaarterna, förkärlek för torra ängsmarker. Palm anger att flera av arterna har timjan som värdväxt. Men för porphyralis kan vissa myntor och tex hedblomster fungera som värdväxt, Palm anger också jungfrulin som tänkbar

NYA SMÄFJÄRILAR FÖR SÖRMLAND...

värd, vilket troligare är fallet här.

Arten är med några få undantag utbredd i hela landet, luckor finns fortfarande i närke, gästrikland, pite och åsele lappmarker.

Den största förväxlingsrisken finns emellertid mellan *P.purpuralis* och *P.ostrinalis*, Det är inte förrän de senaste decennierna man kommit underfund med artens existens. Även här hittade J-O Björk den ibland mina *purpuralis*. Denna individ togs på lampa vid Mälby kvarn den 5.8 1989. Värdväxt för *ostrinalis* finns troligen ibland de arter som *purpuralis* föredrar. Palm anger att tex mejram kan föredras, men varken, mejram eller timjan finns inom området. Det är därför troligt att brunört, kämpar eller myntor som också nämns, kan vara värdar här.

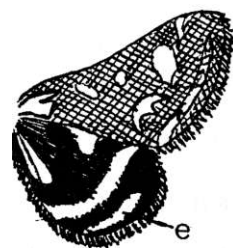
P.ostrinalis utbredning sträcker sig i vårt land till en tänkt linje mellan Halland och Uppland, den är dock ej än påträffad i Östergötland, men det är nog bara en tidsfråga innan den påträffas där.

Bland möjliga arter i Sörmland bör väl främst. *P.cingulata* nämnas. Den flyger på liknande biotoper som ovan nämnda arter, och har timjan som värdväxt. Helt omöjligt lär det väl ej heller vara att råka på *P.sanguinalis*; även den på liknande biotoper och med samma värdväxt.

Så se upp, eller rättare sagt, se ner i håven om du befinner dig på någon lämplig biotop. Chansen till ett nytt landskapsfynd är i allra högsta grad aktuell!

Tack Jan-Olov för bestämningshjälpen!

Jukka Väyrynen

Pyrausta purpuralis ♂
7.7 1989
Mälby kvarn.
Malmköping.Sdm.

P.ostrinalis
5.8 1989
Mälby kvarn
Malmköping.Sdm.

P.porphyralis
1.6 1991
Öknaby
Floda.Sdm

Undersida

Kännetecken:

Grundfärg:

P.purpuralis varierar från mörkt brun till rödviolett.

P.ostrinalis varierar från ljus röd till mörkt rödviolett..

p.porphyralis varierar från. mörkt gulgrå till mörkt rödviol..

Ovansida:

P.purpuralis är ofta svår att skilja från *P.ostrinalis* på ovansidans teckningar, men har oftare större gula teckningar på framvingen och saknar oftare den yttre linjen e) på bakvingen. I genomsnitt är den förra lite större än den senare arten.

P.porphyralis däremot är vanligen mörkt tecknad på framvingarna, med små gula fält.Men fläcken f)syns vanligen väl.

Undersida:

P.ostrinalis har vanligen en tydlig ljus linje med en böj mot framvingens framkant b). Denna linje avtar tydligt hos *P.purpuralis* a). Ofta har den förra också en. extra ljus c) d) linje på bakvingen, men den kan ibland förekomma hos den senare.

P.porphyralis har i motsatts till de andra en mera kontrastrik undersida, med svarta teckningar på ljus botten.

Litteratur:

Svensson,Elmquist mfl, Catalogus lepidopterorum. Sueciae. Ent.för Sthlm, Riksmuseet, 1987.

Palm E., Nordeuropas Pyralider
Fauna böger,1986,

Jungfrulin

Backtimjan